

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

(назва освітньої програми)

на тему: «Облік і контроль готової продукції та її реалізації (на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)»
(назва теми)

Виконавець:

студент факультету менеджменту, обліку
та інформаційних технологій
Шевченко Ігор Андрійович
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Кандидат економічних наук, доцент
Шевчук Н.С.
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних ринкових умовах успішна діяльність будь-якого підприємства полягає у підвищенні рівня економічної ефективності виробництва та реалізації готової продукції. Ефективне управління підприємством неможливе без наявності достовірної та систематизованої належним чином інформації про обліковий процес реалізації продукції. Контроль за відвантаженням та реалізацією готової продукції забезпечує отримання прибутку підприємством, а також досягнення соціальної та економічної ефективності його діяльності. Тому важливим питанням бухгалтерського обліку є оцінка готової продукції, оскільки від неї, значною мірою, залежить величина фінансового результату. Вибір підприємством певного виду оцінки є важливим елементом раціональної організації бухгалтерського обліку. Основним завданням обліку готової продукції на приладобудівних підприємствах є надання управлінському персоналу інформації для оперативного регулювання реалізації продукції, планування майбутньої діяльності, запобігання суб'єктивності у процесі прийняття рішень.

Бухгалтерський облік процесу виробництва залежить від конкретних умов і характеру технологій і визначається індивідуальними особливостями. Виготовлення одного продукту різними технологічними прийомами вимагає від підприємства різної системи групування витрат собівартості готової продукції. Особливо актуальним є бухгалтерський облік випуску продукції у багатонаменклатурних виробництвах, у тому числі на приладобудівних підприємствах, де у процесі виробництва продукції поєднується діяльність виробничих та наукових підрозділів, а продукція може суттєво вирізнятися технічними характеристиками та мати подвійне призначення (комерційне та оборонне).

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є формування теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку, контролю та аналізу готової продукції ТОВ «Телекарт-Прилад».

Завдання дослідження:

уточнення понятійно-категоріального апарату обліку готової продукції підприємства;

надання характеристики існуючої нормативної бази обліку готової продукції;

висвітлення галузевих особливостей та сучасних проблем обліку готової продукції;

надання загальної характеристики базовому підприємству ТОВ «Телекарт-Прилад» та організації бухгалтерського обліку;

висвітлення особливостей документування, аналітичного та синтетичного обліку готової продукції на досліджуваному підприємстві й їх недоліків;

проведення аналізу виробництва та реалізації продукції досліджуваного підприємства і надання оцінки існуючій системі контролю готової продукції на підприємстві;

обґрунтування напрямків вдосконалення обліку та контролю готової продукції на ТОВ «Телекарт-Прилад».

Об'єкт дослідження. Процес руху готової продукції на ТОВ «Телекарт-Прилад».

Предмет дослідження. Теоретичні та прикладні аспекти обліку руху готової продукції підприємства.

Методи дослідження. У дослідженні використано загальнонаукові й спеціальні методи проведення досліджень: системний підхід, структурно-логічний, факторний та кореляційно-регресійний аналіз, порівняння, формалізації тощо.

Інформаційна база дослідження. Теоретичною основою дослідження є наукові праці зарубіжних і вітчизняних учених із питань обліку готової продукції та її реалізації. Правову базу дослідження склали чинні законодавчі й нормативні документи, що регулюють облік готової продукції в Україні. Інформаційною базою послуговували внутрішня та зовнішня фінансова звітність й облікова інформація ТОВ «Телекарт-Прилад», результати власних досліджень автора.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (42 найменувань) та 4-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 105 сторінок. Основний зміст викладено на 100 сторінках. Робота містить 16 таблиці, 16 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти обліку готової продукції» досліджено економічну сутність готової продукції. Наведено класифікацію та визначення готової продукції. Розглянуто особливості оцінки та обліку готової продукції та її руху згідно Національних та Міжнародних стандартів фінансової звітності та висвітлено галузеву специфіку та сучасні проблеми її обліку.

У другому розділі «Особливості обліку готової продукції на базовому підприємстві» вивчено діючу практику синтетичного та аналітичного обліку руху готової продукції та її оцінки, наведено характеристику ТОВ «Телекарт-Прилад», проаналізовано його фінансовий стан, винесені основні проблеми оцінки та обліку готової продукції.

У третьому розділі «Аналіз і контроль готової продукції: теорія та діюча практика» проаналізовано динаміку та структуру продукції підприємства, її собівартості та рентабельності, а також оцінено вплив виробництва та реалізації продукції на зміну операційного прибутку й резерви її підвищення. Розглянуто мету та основні напрями проведення контролю готової продукції. Виявлені проблеми та надані рекомендації щодо вдосконалення обліку та оцінки готової продукції та поліпшення контролю. Проведено економічне обґрунтування запропонованих заходів. Розроблено модель попиту на продукцію підприємства та зроблено прогноз його зміни у плановому періоді.

ВИСНОВКИ

В цілому за матеріалами даної дипломної роботи можна зробити такі висновки.

1. Готова продукція – це продукція, яка повністю пройшла передбачені технологією виробництва стадії і процеси, відповідає нормам, стандартам якості, оприбуткована на склад, або прийнята замовником та передана на зберігання (склад, майданчик, інше місце). Викладено класифікація готової продукції за формою, ступенем готовності та конструкторською і технологічною складністю. Висвітлено облікові моделі щодо продукції в уречевленій та неуречевленій формах.

2. Законодавчо-нормативне забезпечення обліку та контролю готової продукції складають регуляторні положення Податкового Кодексу України, Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України», П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 16 «Витрати», Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Наказу про облікову політику підприємства тощо.

3. Основні проблеми обліку і контролю готової продукції на галузевих підприємствах на даний момент полягають в виборі раціонального способу обліку витрат та калькулювання собівартості продукції, забезпеченні найбільшої інформативності та об'єктивності облікових та контрольних процедур, а також наближенні обліку готової продукції до міжнародних стандартів.

4. Базове підприємство – ТОВ «Телекарт-Прилад» - здійснює розробку і серійне виробництво комплексних автоматизованих системних проектів для телекомунікаційної галузі, енергетики, транспорту, комунального господарства з використанням контактних і безконтактних карт з 1995 року. Продукція підприємства постачається за державними контрактами для потреб Збройних сил України, комунальних служб тощо. Експортні поставки здійснюються через Торговий Дім «Телекарт-Пром». Форма ведення бухгалтерського обліку – журнально-ордерна з використанням засобів автоматизації (спеціалізована облікова програма BAS Бухгалтерія). Упродовж 2017-2019 рр. масштаби та ефективність діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад» значно підвищилися, проте, збільшення обсягу продаж продукції на умовах попередньої оплати призвело до надмірного розростання кредиторської заборгованості, що критично знизило фінансову стабільність даного підприємства.

5. Основними недоліками існуючої практики документування руху готової продукції є: некоректне оформлення документації; несвоєчасна передача документів до бухгалтерії; некоректні проводки за господарськими операціями руху готової продукції. З метою покращення документування руху готової продукції пропонується розробити та затвердити на підприємстві графік документообігу, а також підсилити контроль за правильністю оформлення первинних документів.

6. Для обліку готової продукції безпосередньо використовується рахунок 26 «Готова продукція». Існуюча облікова модель недостатньою мірою враховує специфіку діяльності підприємства, зокрема, його реалізаційної діяльності, адже підприємство виготовляє і реалізує продукцію різного призначення, а відтак, потребує різних налаштувань. Витрати на здійснення цих робіт, відповідно пп. 15.5 та 15.9 включаються до складу загальновиробничих витрат та обліковуються на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати». Далі вони розподіляються пропорційно трудомісткості виготовлення продукції. Однак, це не дозволяє об'єктивно оцінити собівартість продукції та визначити контрактну ціну, адже нормативний коефіцієнт розподілу накладних витрат не відбиває реальний обсяг робіт та, відповідно, витрат з доопрацювання та доналаштування продукції. Те саме стосується і витрат на збут. Існуючі ж підходи до розподілу таких витрат не відбивають реального процесу формування таких витрат, а відтак, не дозволяють визначити об'єктивно повну собівартість продукції.

7. Протягом 2016-2019 рр. відбувся доволі інтенсивний приріст обсягів виробництва та продаж продукції досліджуваного підприємства при незначному «просіданні» продаж у 2017 році порівняно з 2016 роком. Протягом 2017-2019 рр. у складі продукції зросла частка більш наукомісткої продукції, що спричинено відповідною динамікою ринкового попиту. На даний момент в товарному портфелі підприємства превалює низькорентабельна продукція. Структура продаж за рівнем рентабельності продукції є достатньо впливовим чинником зростання операційного прибутку ТОВ «Телекарт-Прилад».

8. При проведенні контролю готової продукції було виявлено такі вади: наявність випадків пересортиці та помилкового відпуску у виробництво комплектуючих, що не відповідають технічним умовам замовлення; наявність випадків ненавмисного викривлення інформації (ненавмисних помилок) при перенесенні даних з первинних документів до облікових регістрів; наявність випадків некоректного списання витрат; відсутність практики перевірки реальності здійснення окремих операцій з реалізації продукції.

9. Запропоновано вдосконалити облік готової продукції у такий спосіб:

1. Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) за окремими замовленнями, у тому числі за експортними і оборонними контрактами, обліковувати як надані послуги наукового характеру, що дозволить більш об'єктивно оцінювати фактичні витрати на виконання замовлень, а відповідно і їх вартість. Доходи від надання послуг наукового характеру пропонується відображати на рахунку 703 «Дохід від реалізації робіт, послуг», а витрати від їх надання – на рахунку 903 «Собівартість реалізованих робіт, послуг».

2. Для обліку готової продукції на рахунку 26 доцільно впровадити такі субрахунки: 261 Готова продукція, яка постачається за ЗЕД-контрактами; 262 Готова продукція оборонного призначення, яка постачається за державними

контрактами; 263 Готова продукція для комунального господарства, яка постачається за замовленнями структур місцевої/регіональної влади; 264 Готова інша (базова) продукція.

3. В межах рахунку 23 Виробництво передбачити субрахунки третього порядку для відображення руху укрупнених видів продукції відповідно до вищенаведеної класифікації, зокрема, у такий спосіб: 231 Виробництво продукції, яка постачається за ЗЕД-контрактами; 232 Виробництво продукції, яка постачається за державними контрактами; 233 Виробництво продукції, яка постачається за замовленнями структур місцевої/регіональної влади; 234 Виробництво базової продукції. Це дозволить контролювати обсяги незавершеного виробництва і регулювати терміни виконання замовлень за кожним видом продукції.

4. Синтетичний облік виробничих запасів здійснювати відповідно до їх виду і призначення. В межах рахунку 20 для субрахунків 201-204 передбачити субрахунки четвертого порядку для обліку матеріалів в межах запропонованої класифікації готової продукції, що дозволить уникнути плутанини у відпуску матеріалів і комплектуючих виробів у виробництво.

5. Облік витрат, у тому числі збутових, також здійснювати з урахуванням наведеної класифікації готової продукції.

Така облікова модель створить належне інформаційне забезпечення аналізу і управління не лише виробничо-реалізаційним процесом, а й ефективністю діяльності підприємства в цілому.

З метою вдосконалення контролю готової продукції на досліджуваному підприємстві запропоновано: підсилення контролю умов зберігання виробничих запасів та їх просторового розміщення на складі; запровадження практики додаткових вибіркових перевірок первинних документів та їх звірки з обліковими регістрами; запровадження додаткової контрольної процедури, а саме, перевірки обґрунтованості списання витрат шляхом звірки з технічною документацією та умовами контрактів; запровадження додаткових контрольних процедур, зокрема, взаємних та зустрічних перевірок.

На підставі облікових даних пропонується щоквартально розраховувати показники рентабельності продукції в розрізі як окремих видів, так і окремих контрактів, що надасть можливість корегувати ціну. Виконання даних аналітичних процедур покласти на заступника головного бухгалтера.

Вдосконалення обліку, аналізу і контролю готової продукції на ТОВ «Телекарт-Прилад» дозволить уникнути необґрунтованих загальновиробничих витрат, знизити ціну на пластикові карти та збільшити обсяг їх продаж в державному секторі. Економічний ефект від реалізації запропонованих заходів складе 3283,8 тис. грн.